

INTERVJU

Delitve povzročajo tisti, ki vsiljuje simbole, ki narod močno delijo

Metod Berlec, foto: Tamino Petelinšek/STA, vir: Kabinet predsednika Vlade RS

Janez Janša

Janez Janša je širši javnosti postal znan 31. maja 1988, ko ga je aretirala Služba državne varnosti, ki je bila podrejena predsedniku CK ZKS Milanu Kučanu. Proces proti četverici, v katerem so Janšo, Ivana Borštnerja, Davida Tasiča in Francija Zavrla pred vojaškim sodiščem obtožili in nato obsodili izdaje vojaške skrivnosti o pripravah JLA na izredne razmere, je sprožil nastanek Odbora za varstvo človekovih pravic, množične proteste, zborovanja, kulturne dogodke in sploh močan odziv javnosti, ki je še pospešil zahteve za demokratizacijo slovenske družbe. Januarja 1989 je bil Janša eden od soustanoviteljev Slovenske demokratične zveze, ene prvih opozicijskih strank v takratni Socialistični republiki Sloveniji. Maja istega leta so ga znova aretirali in poslali na prestajanje zaporne kazni na Dob. Na Kongresnem trgu v Ljubljani so se spet zbrali protestniki in prebrana je bila t. i. Majniška deklaracija. Zaradi pritiska javnosti so bili obsodenci izpuščeni na prostost po tretjini prestane kazni, Vrhovno sodišče RS pa jim je kasneje sodbe v celoti razveljavilo. Na prvih večstrankarskih volitvah v Sloveniji aprila 1990 je bil izvoljen za poslanca, maja je postal minister za obrambo v Demosovi vladi. Pod njegovim vodenjem je iz slovenske teritorialne obrambe nastala Slovenska vojska, ki je skupaj s slovensko policijo v osamosvojitveni vojni poleti 1991 ubranila Slovenijo pred agresijo neprimerno močnejše JLA. Ukaz za napad na Slovenijo je dal danes že pokojni predsednik takratne jugoslovanske vlade Ante Marković. Na kongresu jeseni 1991 je SDZ razpadla in se razcepila na dve novi stranki. Janša se ni pridružil nobeni od njiju, pač pa se je spomladi leta 1992 pridružil dr. Jožetu Pučniku in njegovi Socialdemokratski stranki Slovenije. Na državnoborskih volitvah leta 1992 je bil znova izvoljen za poslanca, maja 1993 pa ga je tretji kongres SDSS izvolil za predsednika stranke. Leta 1995 so se njegovi stranki pridružili Narodni demokrati, pravni nasledniki nekdanje SDZ. Leta 2004 se je stranka preimenovala v Slovensko demokratsko stranko in zmagala na parlamentarnih volitvah leta 2004. 3. decembra istega leta je Janez Janša postal predsednik vlade. V prvi polovici leta 2008 je Slovenija vodila Evropsko unijo, Janša pa je predsedoval Evropskemu svetu. Slovenija je bila takrat na vrhuncu svojega razvoja in mednarodnega ugleda. Na državnoborskih volitvah leta 2008 je SDS kljub podtaknjeni aferi Patria sicer povečala odstotek podpore in število volilnih glasov, vendar pa izgubila relativno večino in zmaga je šla v roke Pahorjeve SD. SDS je pristala v opoziciji, vlagala protikrizne ukrepe, ponujala vladi sodelovanje v obliki Partnerstva za razvoj in nemočno opazovala, kako Slovenija tone v vedno večjo zadolženost in brezposelnost. Leva koalicija, ki sta ji botrovala Milan Kučan in Zoran Janković, je v samo treh letih državo pripeljala na rob stečaja. Na lanskoletnih predčasnih volitvah je njegova SDS zasedla drugo mesto, a kljub temu uspela sestaviti koalicijsko vlado med SDS, DL, DeSUS, SLS in NSi.

Gospod Janša. Naj najprej začneva s spomini. Točno pred enaindvajsetimi leti ste skupaj z Igorjem Bavčarjem vodili obrambo komaj nastale države Slovenije pred agresorsko zvezno Jugoslovansko armado, ki je takrat veljala za četrto najmočnejšo armado v Evropi. Kakšni občutki so vas takrat prevevali, ko ste imeli na svojih plečih to veliko zgodovinsko odgovornost?

Občutki usodnosti časa, tako kot po moje večino Slovencev in Slovenek v tistih vročih poletnih dneh. Bili smo odločeni in odločni, vendar hkrati zaskrbljeni. Skrbelo me je za ljudi, ki smo jih vpoklicali k obrambi domovine, pa jih nismo mogli niti dostojno obleči niti oborožiti, skrbelo me je za naše fante, ki so bili še vedno prisiljeni nositi uniformo JLA, skrbelo me je, ali bodo naši načrti za pametno obrambo delovali, skrbelo nas je, ker je del slovenske politike, še posebej iz LDS in ZZB, obsojal ali obžaloval našo odločitev za samostojnost.

Kje vidite vzroke za to, da je David Premrag Goljata, da ste uspeli poraziti t. i. Jugoslovansko ljudsko armado?

Ravno v tem, da smo zasnovali pametno obrambo, ki je kombinirala uporabo različnih sredstev in taktik. Izhajali smo iz dejstva, da branimo domovino, ki je postala država in da smo sedaj gospodar na svoji zemlji. Zaradi velikanske premoči JLA v težki oborožitvi smo bili prisiljeni na ravni celote uporabiti obrambno taktiko, napadli smo le skladišča, da smo prišli do nujne opreme in oborožitve. Pripravljene smo imeli štiri različne scenarije in izdelane podrobne načrte zanje. Če bralce zanimajo podrobnosti, si jih lahko preberejo v moji knjigi Premiki.

No, danes se v javnosti pogosto ustvarja vtis, kot da vojne za Slovenijo praktično skoraj ni bilo. Da je samostojna država nastala sam od sebe oziroma da so nam jo priborili borci NOB med drugo svetovno vojno. V sredo, 27. julija zvečer, med glavnimi novicami na nacionalni televiziji nisem opazil novice, da se je na ta dan (oziroma delno že dan prej) začel napad na Slovenijo. Niti osrednji tiskani mediji obletnici napada na Slovenijo niso namenili nikakršne pozornosti. So pa pred Dnevom državnosti namenili veliko pozornost temu, da na državno proslavo niso bili vabljeni praporščaki zveze borcev. Kako to komentirate?

Po osamosvojitvi in razpadu Demosa so ostanki preteklosti in njihovi ponarejevalski jurišni odredi v javnih občilih kot koblice napadli ljudsko enotnost, ki je omogočila ta zgodovinski podvig Slovencev. Trudili so se leta in leta, sprevačali dejstva, potvarjali snov v učbenikih, zasnovali tezo o veliki krivici t. i. izbranih itd., dokler z vztrajnostjo in monopolom niso ponovno oprali možganov določenemu delu javnosti. Deset let po osamosvojitvi je tako postalo mogoče, da so državni funkcionarji na uradnih slovesnostih začeli govoriti, kako brez NOB ne bi bilo osamosvojitve, in po desetih letih so prvič na državno proslavo ob dnevu državnosti spet »prišvercali« simbol države in režima, iz katerega smo odšli leta 1991, njihov represivni aparat pa je pod tem simbolom nato izvedel agresijo na nas. Malodane so njihovi propagandisti preko nove prevare o t. i. »NOB kot začetku stvarstva« že skoraj postavili enačaj med rdečo zvezdo in osamosvojitvijo, kar je nekaj podobnega, kot če bi svastiko izenačevali s sodobno združeno Nemčijo. Leta 1991 ali 1992 pa bi javnost vsakega, ki bi trdil, da brez NOB ne bi bilo osamosvojitve, ali bi poskušal na državni slovesnosti mahati s simbolom agresorja, razglasili za neprištevnega.

Kako si razlagate to divje zavzemanje za rdečo zvezdo, za ta totalitarni simbol, zaradi katerega smo Slovenci v preteklosti tako močno krvaveli?

Rdeča zvezda je od začetka prejšnjega stoletja simbol komunistične revolucije. Nobene originalne simbolne povezave nima z narodnoosvobodilnim bojem. Že samo ime takšnega boja navaja na uporabo nacionalnih in ne internacionalističnih simbolov. Na ravni posameznika, če se je dejansko boril proti okupatorju pod tem simbolom, seveda ta povezava lahko obstaja in ta del čustev je treba spoštovati, zato uporaba tega simbola za potrebe različnih veteranskih združenj ali prireditev najbrž večine ne moti. Čeprav na tej ravni obstaja seveda tudi povezava med genocidnimi množičnimi zločini v Hudi jami in drugod, kajti tudi množični morilci so nosili rdečo zvezdo. Za zločine so bili vsi nagrajeni in nihče kaznovan. Niti eden. Tu je slovenska pravna država zatajila 100 %.

Polemike ob proslavi ob Dnevu državnosti so precej pretresle tudi vladno koalicijo. Ne ▶

Trudili so se leta in leta, sprevačali dejstva, potvarjali snov v učbenikih, zasnovali tezo o veliki krivici t. i. izbranih itd., dokler z vztrajnostjo in monopolom niso ponovno oprali možganov določenemu delu javnosti.

Obstaja koalicijska pogodba, v kateri smo se vsi partnerji zavezali, da bomo izhajali iz ustave in ne mogoče iz kakih tradicij NOB in socialistične revolucije.

► *samo v opoziciji, ampak tudi v nekaterih koalicijskih strankah vam očitajo, da ste z državno proslavo po nepotrebnem odprli ideološko temo, ki razdvaja slovenski narod, da ste se tem prekršili koalicijsko pogodbo, v kateri ste se v strankah koalicije zavezali, da ideoloških tem ne boste odpirali. Vi ste te očitke že pred dnevi zavrnil. Kdo torej krši koalicijsko pogodbo?*

Ti očitki so podobni obtožbam, ki jih je bila Slovenija deležna ob osamosvojitvi, češ da smo z osamosvojitvijo krivi za vojno na ozemlju bivše Jugoslavije. Ker smo želeli mirno oditi ter živeti svobodno, v demokraciji in brez tiranstva, naj bi bili mi krivi za vojno in ne JLA, ki nas je napadla. Po enaki logiki naj bi bil tisti, ki je v program državne proslave vključil državne in nacionalne simbole brez totalitarnih, sedaj odgovoren za ideološke delitve. Nikakor. Resnica je ravno obratna. Delitve povzročata tisti, ki vsiljuje simbole, ki narod močno delijo. Ali pa mogoče kdo misli, da je Slovence kadarkoli mogoče združiti pod simbolom rdeče zvezde? Nikakor, na sto tisoče ljudi v Sloveniji je zaradi tega simbola trpelo, izgubilo starše, brate, sestre in prijatelje. Vsi so enakopravni državljani te države in imajo med drugim ustavno pravico do dostojanstva. Zato se moramo zresniti ter enkrat za vselej ugotoviti, da nas lahko v prihodnosti združuje samo tisto iz naše zgodovine, kar nas je povežalo tudi v času dogajanja. To pa je osamosvojitve in njene vrednote in simboli, nikakor pa ne časi usodnih delitev naroda.

Še obstaja osnovno zaupanje med koalicijskimi partnerji?

Obstaja koalicijska pogodba, v kateri smo se vsi partnerji zavezali, da bomo izhajali iz ustave in ne mogoče iz kakih tradicij NOB in socialistične revolucije.

Nekateri so v preteklih dneh namigovali, da SDS očitno potrebuje ideološke teme, da prekrije v času vladanja druge bolj pomembne zadeve ...

SDS ne v teh ne v prejšnjih dneh ni odprla nobene ideološke teme. Smo pa branili nacionalne in državne simbole in resnico ter vrednote slovenske osamosvojitve. Kar se pa prekrivanja tem tiče ... To pa je dejansko interes tistih, ki so Slovenijo pahnili na sam rob propada. In ravno ti ob podpori nekaterih naivnih zganjajo največji ideološki hrup.

Kaj pa teorija, da ste s tem želeli pomagati vašemu predsedniškemu kandidatu Milanu Zveru, da ste zato rekli, da je bila edina napaka, da ste za govornika predlagali predsednika republike Danila Türka?

Napaka je bila zato, ker sem ga predlagal ravno z namenom, da proslava ne bi povzročala polemik, kot je to na žalost že običaj. Vendar pa je bil njegov govor razdiralen, namesto da bi bil povezovalen. V isti sapi je govoril o nevarnosti nekakšnega novega totalitarizma, hkrati pa z vsem žarom poveljeval simbol enega najbolj okrutnih totalitarizmov v vsej zgodovini človeštva. Pod njim je bilo v prejšnjem stoletju pobitih več kot 70

milijonov ljudi. Pa še svetohlinski je bil povrhu. Omenjal je zgodovinskost Kongresnega trga, na katerem je bila prebrana Majniška deklaracija. Vsa čast Majniški deklaraciji, sem eden od njenih avtorjev, nastajala pa je v pisarni pobudnika dr. Dimitrija Rupla, ki ga je ravno sedanji predsednik poniglavo izločil iz postopka za ambasadorsko mesto. Prebrana je bila maja 1989 na protestnem zborovanju v organizaciji Odbora za varstvo človekovih pravic in takratne ZSMS ob moji drugi aretaciji. Proti Majniški deklaraciji je ostro nastopil takratni vrh ZZB, predvsem pa ZKS pod vodstvom Milana Kučana in vrh SZDL, ki mu je dolga leta pripadal tudi dr. Danilo Türk. Janez Stanovnik je izjavil, da bi bila odcepitev Slovenije samomor in da ji ostro nasprotuje. Nasproti Majniški deklaraciji so postavili t. i. Temeljno listino, ki je zanikala popolno slovensko suverenost. Po 23 letih pranja možganov in grobega ponarejanja najbrž velik del javnosti danes res misli, da so bili avtorji Majniške deklaracije kar Kučan, Stanovnik, Türk in Smole.

Verjamete, da lahko Zver, ki predstavlja in zagovarja politično dediščino nekdanjega predsednika vaše stranke in Demosa Jožeta Pučnika, premaga kandidata tranzicijske levice Danila Türka in Boruta Pahorja? V mislih imam predvsem dejstvo, da »levica« spretno ponuja svojega bolj »trdega« in »mehkega« kandidata?

Dr. Milan Zver je dober kandidat, ki lahko zmaga. Pravzaprav je edini kandidat z možnostjo zmage, ki s seboj prinaša obet normalnosti ter začetka zdravljenja ran iz preteklosti. Vse drugo je ponavljanje že videnegega. Nastop tranzicijske levice z dvema kandidatom pa je star trik, ki jim je doslej enkrat uspel. Verjamem, da so se volivci iz tega nekaj naučili.

Naj se še dotakneva teme, ki je posredno povezana z osamosvojitvijo. V mislih imam problematiko t. i. izbrisanih. V preteklih dneh je Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu razsodilo, da mora Slovenija plačati visoko odškodnino šestim tako imenovanim izbrisanim. Kdo je odgovoren, da je prišlo do take odločitve sodišča?

Vsi tisti, ki so oblikovali okoliščine, zaradi katerih ni bilo sprejetega zakona, na podlagi katerega bi bila mogoča individualna obravnavna posamičnih primerov. Pri njihovem motivu ni šlo za t. i. izbrisane, temveč za povzročitelje čim večjega madeža na slovenski osamosvojitvi, pa naj to stane, kar hoče. In bo stalo. Sedaj je zamegljevanja očitno konec, skupaj z računi drugih prevar prihajajo tudi ti.

Pred dnevi ste dejali, da vlada denarja za odškodnine nima. A bomo sedaj slovenski davkoplačevalci plačevali ljudem, ki ob

osamosvojitvi niso želeli urediti svojega statusa, ljudem, ki niso hoteli sprejeti slovenskega državljanstva, ki so govorili, da bomo »jedli travo«, če se bomo osamosvojili, oziroma so se celo borili proti Sloveniji?

Vlada bo storila vse, kar je v njeni moči, da se to ne bi zgodilo. Bilo bi v temelju krivično do vseh, ki so se borili za to državo, in slišim, da danes marsikdo razmišlja, da bi bilo potrebno osamosvojitve z zamudo vendarle dokončati. Po eni strani je treba odločbe sodišča spoštovati, po drugi strani pa denarja Slovenija enostavno nima. Če bo parlament kljub temu odločil, da je treba za odškodnine npr. res plačati vsote, o katerih govorijo prvi izračuni, bo s tem še dodatno bistveno znižal standard v Sloveniji. Poznalo se bo na plačah, pokojninah, odpuščanju v javnem sektorju ... skratka povsod. Pol milijarde dodatnega stroška v razmerah, v kakršnih bomo še leta, je velik tropedo v slovenske javne finance.

V slabih petih mesecih vladanja se je vlada pod vašim vodstvom izkazala kot zelo učinkovita. Za vašo vlada je nedvomno zelo velik uspeh sprejetje super zakona o uravnoteženju javnih financ. Je res, da bi vlada odstopila, če ne bi bil sprejet?

Res je, da ne bi imela kaj početi, ker bi denarja zmanjkalo. Nevarnosti sicer še ni konec, daleč od tega, narejen je le prvi korak. Reševali bi nas sicer drugi, ker smo del EMU, vendar bi ti tudi postavljali svoje pogoje. Nasvidenje potem službe za nedoločen čas v javnem sektorju, regresi, dodatki za rekreacijo pa dolgi dopusti, izjemne pokojnine, pa vsi borčevski in ostali privilegiji, če nam bo trojka narekovala varčevalne ukrepe za prihodnje.

V opoziciji vam očitajo, če se pošalim, preveliko učinkovitost, da vladna koalicija prehitro sprejema zakone, da se krši parlamentarna procedura in podobno, da se v državi s tem ustvarja izredne razmere ...

Resnica je, da se s tem branimo izrednih razmer, kakršne imajo npr. v Grčiji.

Je pa verjetno res, da sedanje krizne razmere omogočajo, da vlada poseže v povsem neupravičene privilegije iz preteklosti, ki so jih prejšnje vlade pustile nedotaknjene, da se lahko odpravi številne neracionalnosti, saj vemo, da so nekateri ravnali z davkoplačevalskim denarjem kot svinja z mehrom.

Ne gre za priložnost, gre za nujo, če želimo vsaj približno slediti načelu pravičnosti. Kako bi lahko sicer zagovarjali poseg v plače in njihovo znižanje, če ne bi hkrati vsaj omejili proračunska sredstva za razne dodatke, ki se izplačujejo ob pokojninah, vendar ne temeljijo na vplačanih prispevkih. Samo za borčevske dodatke in privilegije, ki jih nekateri dobivajo že 40 let, so doslej slovenski

davkoplačevalci odšteli najmanj 4 milijarde evrov, kar je dober del naše zunanje zadolžitve ali blizu tega, kar smo plačali za izgradnjo najpomembnejših avtocest.

V zvezi s tem vam očitajo, da se greste nekakšno ideološko čistko, da skušate povsem spremeniti Slovenijo, da skušate ustvariti »drugo republiko«?

Prej bi lahko rekli, da branimo prvo republiko pred vsem tistim, kar je enkrat že skušalo preprečiti, da bi le-ta sploh nastala.

Po zadnjih pogovorih parlamentarnih strank se zdi, da ni dvotretjinske večine za spremembo ustave glede referendumске zakonodaje, niti glede vpisa zlatega fiskalnega pravila v ustavo.

Obvezo, da bomo na ustavni ravni uredili uravnoteženje proračuna, je sprejela še prejšnja vlada. Borut Pahor je glasoval zanjo na Evropskem svetu. Ta korak je zelo pomemben za izhod iz krize. Vpis zlatega fiskalnega pravila v slovensko ustavo bi v tem trenutku pomenil pomemben pozitiven signal finančnim trgov in bistveno izboljšanje slovenskega mednarodnega finančnega položaja. V kratkem bomo o tem glasovali v Državnem zboru. To glasovanje bo trenutek resnice. Ker vladajoča koalicija nima dovolj glasov, da te spremembe sprejme, bo to glasovanje odgovornost vseh parlamentarcev in vseh parlamentarnih

strank. Realne možnosti za sprejem zlatega fiskalnega pravila v ustavo torej še vedno obstajajo, vse pa je odvisno od razuma opozicije ali vsaj desetih glasov z njihove strani. To ne bo glas za vladno koalicijo ali proti njej, temveč glas za Slovenijo ali proti njej.

Kot pravite, bo do glasovanja o tem v državnem zboru vendarle prišlo. Se pravi, da še obstaja upanje, da bo nekatere srečala pamet, saj bi vpis zlatega fiskalnega pravila v ustavo imel neposredne pozitivne finančne učinke?

Pamet je žal redka dobrina v teh časih, vendar vseeno upanje umira zadnje.

Še ena ustavna sprememba je bila predlagana, ki pa prav tako nima zadostne podpore, to je ukinitve državnega sveta.

Žal očitno res nima dovolj podpore.

So od napovedi Zorana Jankovića, da bodo v Pozitivni Sloveniji konstruktivna opozicija, ostale samo besede?

Še to ne. Stranka je postala nasprotje svojega imena. Njihova beseda ne drži niti dva dni.

Kaj pa pričakujete od novega predsednika SD Igorja Lukšiča? Vas kaj presenečajo njegove z dejstvi skregane izjave? Recimo tista, da je bila prejšnja vlada svetlobna leta boljša od vaše?

Realne možnosti za sprejem zlatega fiskalnega pravila v ustavo torej še vedno obstajajo, vse pa je odvisno od razuma opozicije ali vsaj desetih glasov z njihove strani.

► Predvsem je Slovenija vlada, v kateri je bil dr. Lukšič, s svetlobno hitrostjo zadolževala, tako da moramo letos 25 % proračuna nameniti za vračilo dolgov. Čez 10 let bodo vsi, ki bodo primerjali stanje v Sloveniji za nazaj po različnih obdobjih, soglasni, da se lahko čas Pahorjeve vlade primerja z veliko naravno nesrečo. Iz 91 % evropskega povprečja v letu 2008 smo sedaj padli na 84 %. Večina ljudi tega ni opazila zaradi velikanškega zadolževanja, vendar bo opazila sedaj, ko moramo ta denar vračati.

Kaj pa vaša stranka? Vas kaj skrbi, da bi podlegla podobnim negativnim simptomom (aroganca, korupcija, klientelizem ...), kot je podlegla LDS v času Janez Drnovška in Antona Ropa? Kako boste to preprečili?

Slovenska demokratska stranka je stranka, ki ima tako dolgo tradicijo kot slovenska demokracija oziroma še nekaj več. V tem času je stranka šla čez veliko preizkušenj. Vemo,

načelnosti smo danes edina slovenska stranka, ki ima več kot 10 poslancev in ki obstaja več kot eno leto.

Trenutno vroča tema so poročila države TEŠ 6. Bo država ta poročila dala? Je ta projekt »prevelik, da bi padel«? Ali je jama brez dna?

Vlada RS se je ob obravnavi Zakona o poročilu za 6. blok TEŠ, ki ga je vložil poslanec SD Srečko Meh, pozitivno opredelila do prevzema poročila, vendar le, v kolikor bodo izpolnjeni pogoji, ki zagotavljajo gospodarno in pregledno izvedbo investicije. Državni zbor sedaj ocenjuje, ali so ti pogoji izpolnjeni.

Zadnji trenutek je bila izvedena dokapitalizacija NLB. Za Radio Ognjišče ste dejali, da »NLB sedaj ni možno prodati ne pod in ne nad mizo. Dokler ne bo jasno, kakšno je dejansko stanje v tej banki, se tega tudi

bistveno odgovornost za zamude. SDS je sicer ob spremembi zakona o AUKN predlagala bolj radikalen poseg, vendar se Državljanska lista s tem ni strinjala, zato prav tako nosi del odgovornosti za zamudo.

Kaj boste torej storili s to banko, ki je v preteklih letih na veliko, pogosto izključno na podlagi političnih zvez in poznanstev, kreditirala menedžerske odkupe?

Stanje v slovenskih bankah je deloma podobno tistemu iz začetka 90. let ob osamosvojitvi, kakršnega je podedovala Demosova vlada. Za del stanja je sicer odgovorna gospodarska kriza, ki ni prizanesla niti bolj stojčim bankam po Evropi, in tega s stanjem izpred 20 let ne moremo primerjati. Del slabitev in odpisov, ki obremenjujejo banke, je posledica zastale gospodarske aktivnosti podjetij, ki zaradi padca poslov ne zberejo dovolj denarja za poravnavanje bančnih obveznosti. V delu, o katerem govorite, pa je jasno, da je banke izropala ista tovarišijska naveza kot pred osamosvojitvijo. Takrat zaradi milijardne kraje iz bank ni nihče odgovarjal, zato so jo sedaj enostavno ponovili. In jo bodo v prihodnje spet, če tokrat končno ne bo sankcij.

Kar se rešitev tiče, sta prioriteta dva vzporedna procesa. Prvi proces je ugotovitev stanja in postavitve nove kompetentne uprave; predsednik uprave je namreč že pred časom odstopil. Drugi korak pa je izločitev tveganih naložb iz banke ter hkratno uveljavljanje osebne odgovornosti za odobravanje nezavarovanih ali neustrezno zavarovanih kreditov, pridobitev strateškega partnerja in čimprejšnje ponovno normalno delovanje v korist gospodarstva in prebivalstva.

Država je še vedno pomembna lastnica podjetij. Ob tem se mi zdi, da je vlada v neki čudni situaciji. Od vas se zahteva, da stvari rešujete, da ravnate odgovorno, hkrati pa vam na poti stoji neka sporna Agencija za upravljanje kapitalskih trgov, ki jo iz ozadja obvladujejo ljudje iz udbovskih krogov. Kako to komentirate?

Mi smo že pred volitvami jasno povedali, to je zapisano tudi v koalicijski pogodbi, da je takšen način zamegljevanja odgovornosti popolnoma nesmiseln. Poglejte, od vlade in parlamenta se pričakuje, da bosta reševala banke, upravljanje z njimi pa naj bi še naprej imeli v rokah tisti, ki so zadevo pripeljali v to stanje in ki so odgovorni za milijarde slabih naložb v slovenskih bankah. Če pristanemo na takšno stanje in to naredimo, potem bomo samo neodgovorno pošiljali denar davkoplačevalcev ali pa dobronamernih tujih vlagateljev v brezno brez dna.

Je torej edina prava rešitev ustanovitev državnega premoženjskega holdinga, kot

Čez 10 let bodo vsi, ki bodo primerjali stanje v Sloveniji za nazaj po različnih obdobjih, soglasni, da se lahko čas Pahorjeve vlade primerja z veliko naravno nesrečo.

kakšne priložnosti in kakšne nevarnosti za uresničevanje strankinega programa prinaša sodelovanje v opoziciji in sodelovanje v koaliciji, zato se vedno skušamo organizirati tako, da ne pozabimo na svoj program. Predvsem pa: ne prodajamo načel za oblast, na tem temelji delovanje stranke, tudi takrat, ko se sprožajo velike medijske gonje in se včasih morda zdi, da smo na slovenskem političnem prostoru ostali sami. Ravno zaradi

nihče ne more lotevati.« NLB naj bi imela več kot dvajset odstotkov slabih naložb ...

Ne vemo, koliko je teh naložb, ker vlada še ne razpolaga niti z rezultati skrbnega pregleda, ki bi moral biti narejen že konec maja, niti s pisnim poročilom Banke Slovenija o stanju v NLB. Do prejšnjega tedna vlada ni razpolagala s pristojnostmi, na podlagi katerih bi lahko pridobila ustrezne informacije, vse si je lastila AUKN. Ta zato poleg regulatorjev tudi nosi

ga predlaga vlada, se pravi, da bo državno premoženje vodeno z enega centra?

Prava rešitev je tista, ki omogoča izkoriščanje sinergij pri upravljanju heterogene državnega premoženja, ki omogoča učinkovitost upravljanja in transparentnost nadzora in ki omogoča vladi uresničevanje vloge aktivnega lastnika. Zdaj je upravljanje premoženja države porazdeljeno med pet različnih krovnih institucij, pri čemer je tudi ista naložba hkrati porazdeljena med več institucij, ki se pri upravljanju skupne naložbe pogosto vedejo konfliktno. Koncentracija vseh naložb pod skupno okrilje ene krovne družbe je nedvomno enostavnejši, preglednejši, učinkovitejši in cenejši sistem, ki pa ga je treba šele zgraditi.

V opoziciji vam ves čas očitajo, da vse napore vlagate v varčevanje, da pa nič ne naredite za pospešitev gospodarske rasti. Kdaj pričakujete učinke ukrepov za spodbujanje gospodarske rasti, ki ste jih že sprejeli oziroma jih pošiljate v obravnavo v državni zbor?

Prve ukrepe za oživljanje gospodarstva je vlada sprejela že aprila, bistveno pred ZUJF-om. Ukrep »varčevanja«, ki se izpostavlja v javnosti kot rezultat sprejetega zakona za uravnoteženje javnih financ, pa moramo umestiti v pravi kontekst. Prvič, ne gre za varčevanje, ampak gre za prilagoditev porabe mejam možnega. Pri tem kljub prilaganju še zmeraj porabimo in bomo porabili več, kot sami ustvarimo. Paket zakonov, ki ga pošiljamo v Državni zbor in ki ga bo le-ta obravnaval v juliju, je drugi paket in bo imel neposredne učinke na večjo rast in zaposlovanje v prihodnjih letih. Sejemo semena, da bomo lahko v prihodnjih letih želi, vendar bomo morali prej zemljo rahljati, čistiti plevel in zalivati, ker vlada finančna suša.

Tuji partnerji so zaznali, da je šlo domala vso dodatno zadolženje v zadnjih treh letih za financiranje vzdrževanja socialnega standarda – za ta namen pa tuji investitorji niso pripravljene posojati denarja.

Drži. Če posojilodajalec vidi, da upnik ne bo mogel vračati glavnice in obresti, preneha posojati. Pahorjeva vlada nas je pripeljala natančno na to točko.

Imate ob tem v mislih tudi dejstvo, da dokler ne bo saniran slovenski bančni sistem, tudi ne bo pravega zagona gospodarstva? S tem bi se seveda ustvarili pogoji za sofinanciranje infrastrukturnih projektov, ki pomembno prispevajo k zagonu gospodarstva.

Zagon gospodarstva in sanacija bančnega sistema sta tesno povezana. Samo sanacija bank ne bo zagotovila gospodarske rasti. Prav tako se zagon gospodarstva ne more preliti v trajno rast brez ustrezno saniranega bančnega sistema.

Paket zakonov, ki ga pošiljamo v Državni zbor in ki ga bo le-ta obravnaval v juliju, je drugi paket in bo imel neposredne učinke na večjo rast in zaposlovanje v prihodnjih letih. Sejemo semena, da bomo lahko v prihodnjih letih želi, vendar bomo morali prej zemljo rahljati, čistiti plevel in zalivati, ker vlada finančna suša.

Kaj pa morebitna pomoč Evropske unije?

Slovenija je s sprejetjem Zakona o uravnoteženju javnih financ in sprejemom rebalansa proračuna za 2012 naredila nujen korak k uravnoteženju javnih financ na srednji rok. S socialnimi partnerji se pogajamo o strukturnih reformah. Če bomo uspešni in bomo držali zaveze, ki jih je Evropski komisiji poslala že Pahorjeva vlada, ter naslednje leto zmanjšali primanjkljaj pod 3 %, bomo iz krize lahko izšli brez neposredne tuje pomoči in brez izgube dela suverenosti.

Kako torej ocenjujete zadnji vrh Evropske unije v Bruslju? Kje so razlike in kje skupne točke pri izhodu iz krize?

Junjski Evropski svet ocenjujem kot uspešen kljub pravi drami v noči iz četrtega na petek, kar pa za takšna zasedanja niti ni tako neobičajno. Sprejeti so bili tako kratkoročni ukrepi za izboljšanje situacije v območju evra kot Dogovor za rast in delovna mesta, ki vključuje paket za spodbujanje rasti v višini 120 milijard evrov. Voditelji držav oziroma vlad smo razpravljali tudi o dolgoročni krepitvi ekonomske in monetarne unije. Skupno je nedvomno prepričanje, da sta hkrati potrebni tako fiskalna konsolidacija kot spodbujanje rasti. Različni pa bodo nacionalni ukrepi na obeh področjih, saj je

vsaka država članica v specifični situaciji. Enovitega programa ukrepov za vse ni mogoče predpisati.

Se bo morala EU, predvsem evroobmočje za izhod iz krize v prihodnje bolj povezati? Mo kaj bližje Združenim državam Evrope?

To se že dogaja pred našimi očmi. Koraki so sicer večinoma majhni, postopni, vendar gredo v to smer. O tem smo se na ravni EU sporazumeli že na neformalnem zasedanju voditeljev držav oziroma vlad konec maja. Takrat smo tudi zadolžili predsednika Evropskega sveta Hermana van Rompuya, da v tesnem sodelovanju s predsedniki Evropske komisije, Evroskupine in Evropske centralne banke do junjskega Evropskega sveta pripravi ideje o glavnih elementih in delovni metodi, s katerimi naj bi uresničili okrepitev ekonomske unije. Osnutek poročila predvideva krepitev ekonomske in monetarne unije na štirih področjih: bančno-finančnem, javnofinančnem, ekonomsko-političnem ter na področju demokratične legitimnosti in odgovornosti. Predsednika Evropskega sveta smo po obravnavi osnutka zadolžili, da skupaj z ostalimi tremi predsedniki nadaljuje z delom. Vmesno poročilo bo pripravljeno do oktobrskega zasedanja Evropskega sveta, končno pa še pred koncem leta. **D**